

Китайка О.В.

здобувач,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ІСТОРИОГРАФІЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ДІТЕЙ З МІЖНАРОДНИМИ ЮВЕНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ

Питання гармонізації конституційного законодавства України про дітей з міжнародними стандартами поки що не привертало уваги дослідників настільки, щоб його досліджували на монографічному рівні. Однак, фахівці з конституційного права, а інколи і з теорії держави та права вельми часто у своїх працях надають огляди міжнародних ювенальних стандартів, інколи супроводжуючи їх аналізом стану гармонізації законодавства України про дітей з міжнародними стандартами. Прикладами можуть бути праці І.В. Волошиної, Ю.В. Губаль, О.М. Кудрявцевої, Н.О. Філіпської, Н.М. Крестовської.

Одним з найсучасніших досліджень в аналізованій сфері є дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук І. В. Волошиної на тему «Конституційно-правовий статус дитини в Україні» (м. Київ, 2016 р.) [1]. Робота структурована таким чином, що дозволяє автору повно розкрити поняття «правовий статус» у галузі конституційного права по відношенню до дітей. Досліджуючи конституційно-галузевий статус дитини на сучасному етапі розвитку України, автор включила до роботи три розділи наступного змісту: Розділ 1 «Доктринальні дослідження та правова регламентація конституційно-правового статусу дитини в Україні»; Розділ 2 «Поняття та елементи конституційно-правового статусу дитини в Україні: методологія та розуміння»; Розділ 3 «Захист конституційно-правового статусу дитини в Україні».

У контексті сформульованої мети цієї статті, найбільшу увагу привертає перший підрозділ цієї праці. У підрозділі 1.1. «Наукові дослідження конституційно-правового статусу дитини в Україні» автор виклала результати надзвичайно ретельної роботи щодо досліджуваної нею проблеми. На наш погляд, досі в Україні не існувало настільки ретельної номенклатури та характеристики робіт про права дитини, обов'язки дитини, правоздатність, гарантії, особливості відповідальності тощо. Це пов'язано з тим, що автор дослідила не тільки напрацювання фахівців з конституційного права у цій сфері, та роботи вчених, що спеціалізуються на проблемах теорії держави і права.

Також, у підрозділі 1.1. привертає увагу той факт, що авторка аналізує лише дисертаційні дослідження, у яких розглядаються проблеми, пов'язані зі статусом дитини як у теоретичному, так і у галузевому аспектах, та статті з відповідної тематики. У цьому підрозділі

не проаналізовано жодного наукового чи практичного видання, що робить проведений аналіз дещо неповним.

Натомість, повнотою відрізняється підрозділ 1.2., присвячений питанням генези та правової регламентації конституційно-правового статусу дитини в Україні. Причому, ґрунтовно проаналізовано не тільки внутрішньодержавні, але й міжнародні норми з цього питання: починаючи з Женевської декларації прав дитини 1924 р., автор стисло розглядає низку таких важливих для її дослідження документів, як Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Декларація прав дитини, Конвенцію про права дитини, Європейську конвенцію про здійснення прав дітей, Конвенцію про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці, Рекомендацію про мінімальний вік доступу до зайнятості, Конвенцію про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства.

Слід зазначити, що відповідні напрацювання щодо змісту вищенаведених документів розміщено приблизно на 10 сторінках аналізованої дисертації, що дозволяє стверджувати про високу ступінь авторських узагальнень. А отже, більш детальні розробки у цьому напрямі є перспективними.

Ще однією цікавою роботою за спеціальністю 12.00.02 «конституційне право; муніципальне право» є дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук Ю.В. Губаль на тему «Конституційно-правовий статус дитини в Україні та Угорщині: порівняльно-правове дослідження» (м. Ужгород, 2015 р.) [2].

Архітектоніка дослідження передбачає наявність у ньому трьох частин. Беручи до уваги тему цієї статті слід відмітити, що Ю.В. Губаль у підрозділі 1.2. приділила певну увагу міжнародним документам, на підставі яких може визначатися конституційно-правовий статус дітей у разі, якщо країна ратифікувала їх. Крім характеристики документів, про яких вже йшлося вище, авторка приділила увагу таким важливим документам, як Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей від 25 жовтня 1980 р.; Гаазька конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р.; Конвенція про контакт з дітьми від 15 травня 2003 р.; Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25 січня 1996 р.

Однак слід зазначити, що автор не охарактеризувала ці документи ґрунтовно, обмежившись лише посиланням на те, як їх норми характеризують їх. Вона не надала авторського аналізу змісту досліджуваних документів та не приділила увагу проблемам реалізації їхніх положень в Україні та в Угорщині. Тобто, частина дослідження Ю.В. Губаль, що стосується міжнародних та європейських стандартів щодо конституційно-правового статусу дитини в Україні є вельми

загальною. А тому відповідна проблематика потребує більш ґрунтовного дослідження.

У контексті теми статті слід згадати про низку праць О.М. Кудрявцевої, присвячених проблематиці дитинства, та написаних за спеціальністю 12.00.02 «конституційне право; муніципальне право». Йдеться про її дослідження «Конституційно-правові основи захисту прав дитини в Україні». У процесі підготовки кандидатської дисертації з цієї теми, О.М. Кудрявцева надрукувала низку статей з цього питання (дивись, наприклад, [3; 4]). У 2014 р. вона успішно захистила кандидатську дисертацію (дивись [5; 6]). А у 2015 р. вийшла друком однойменна монографія [7], у якій О.М. Кудрявцева урахувала ті зауваження, які були висловлені до дисертаційного дослідження на захисті. Об'єктом данного монографічного дослідження автор визначила «суспільні відносини у сфері захисту прав дитини, а предметом – конституційно-правові основи захисту прав дитини в Україні» [7, с. 8]. Однак в жодній з її праць не аналізуються ані міжнародні ювенальні стандарти, ані питання гармонізації з ними відповідних норм конституційного законодавства України.

Питання гармонізації конституційного законодавства України про дітей з міжнародними стандартами привертало увагу деяких вчених – спеціалістів з конституційного права та теорії держави і права. У цих тезах розглянуто лише праці таких фахівців, як І.В. Волошина, Ю.В. Губаль та О.М. Кудрявцева. Брак досліджень у цьому напрямі в українській юридичній літературі надає підстави визнати аналіз гармонізації конституційного законодавства про дітей з відповідними міжнародними стандартами актуальним та заохочувати розробки у цьому напрямі.

Список використаних джерел:

1. Волошина І. В. Конституційно-правовий статус дитини в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / І.В. Волошина. – К., 2016. – 238 с.
2. Губаль Ю. В. Конституційно-правовий статус дитини в Україні та Угорщині: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Ю.В. Губаль. – Ужгород, 2015. – 207 с.
3. Кудрявцева О. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав дитини / О. Кудрявцева // Право України. – 2013. – № 5. – С. 390-397.
4. Кудрявцева О. Нормативно-правове забезпечення конституційних прав дитини в Україні / О.М. Кудрявцева // Бюл. М-ва юстиції України. – 2013. – № 8. – С. 19-25.
5. Кудрявцева О. М. Конституційно-правові основи захисту прав дитини в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право / О. М. Кудрявцева. – К., 2014. – 20 с.
6. Кудрявцева О. М. Конституційно-правові основи захисту прав дитини в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / О. М. . – К., 2014. – 230 с.
7. Кудрявцева О. М. Конституційно-правові основи захисту прав дитини в Україні: моногр. / О. М. Кудрявцева. – К.: Арт Економі, 2015. – 268 с.

8. Кудрявцева О.М. Конституційні засади захисту прав і свобод дитини в Україні: досвід, проблеми, перспективи / О.М. Кудрявцева // Історико-правовий часопис. – 2014. – №1 (3). – С. 49-53.

Кісловський А.В.

аспірант,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ТЕОРЕТИЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ РОЗРОБКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ СТАТУТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД МІСТ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день все більше і більше уваги привертає здійснення децентралізації публічної влади в Україні, а у контексті цього – і муніципальна реформа. Пильна увага до реформування місцевого самоврядування у державі викликана у тому числі прагненням до децентралізації публічної влади, яке є обов'язковим на шляху подальшого розвитку, у тому числі у напрямку європейської інтеграції. Децентралізація публічної влади обумовлює практичну реалізацію принципу субсидіарності, який передбачає з-поміж іншого, розширення повноважень органів місцевого самоврядування. Ймовірно, що цей процес буде супроводжуватися підвищенням правової самостійності органів місцевого самоврядування (ст. 4 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні»). Відповідно, активізуються процедури розробки та прийняття статутів територіальних громад. Ця діяльність потребує належного теоретичного підґрунтя, у зв'язку з цим напрацювання у цьому напрямку слід всіляко вітати та заохочувати як такі, що мають підвищену актуальність.

Питання розробки та прийняття статутів територіальних громад міст в Україні привертало увагу фахівців з муніципального права України. Слід відмітити, що їхній інтерес «оформлювався» по-різному. Наприклад, М.П. Орзіх, П.М. Любченко та інші автори брали участь у розробці модельних статутів територіальних громад міст, або у розробці проектів статутів територіальних громад міст, у яких вони мешкали. О.В. Батанов приділив увагу не тільки практиці, але й теорії з цього питання, – він не тільки залучався до відповідних нормопроектних робіт, але й є автором низки теоретичних праць з цього питання. Д.Д. Заяць, А.Т. Назарко, Н.О. Чудик присвятили свої наукові праці статутам територіальних громад у цілому, а І.В. Ідесіс аналізувала виключно статuti територіальних громад міст в Україні. Нарешті, існує низка праць науково-практичного характеру, пов'язаних з розробкою та прийняттям статутів територіальних громад в Україні, до числа авторів яких можна віднести О.С. Орловського, А.С. Крупніка та інших. Попри значну розробленість цього питання слід зазначити, що ці автори не